

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การดำเนินการใช้กระบวนการวิชาจิตตปัญญาศึกษา หมวดวิชาศึกษาทั่วไปพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคการศึกษาที่ 1/2554 พร้อมกับวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำผลการทดลองมาตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงขอเสนอผลดังกล่าวเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนกระบวนการวิชาจิตตปัญญาศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กระบวนการวิชาจิตตปัญญาศึกษาของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน กระบวนการวิชาจิตตปัญญาศึกษาของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนกระบวนการวิชาจิตตปัญญาศึกษา

ก่อนจัดการเรียนการสอนกระบวนการวิชาจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Studies) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาทำแบบสอบถามเพื่อประเมินคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาระดับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักศึกษาตัวอย่างปรากฏผลดัง รายละเอียดในตารางที่ 1-3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	90	36.1
หญิง	159	63.9
รวม	249	100.0
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	147	59.0
ระหว่าง 20 - 30 ปี	98	39.4
ระหว่าง 31 - 40 ปี	3	1.2
41 ปีขึ้นไป	1	0.4
สังกัดคณะ		
ครุศาสตร์	38	15.3
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	82	32.9
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	22	8.8
วิทยาการจัดการ	103	41.4
เทคโนโลยีการเกษตร	4	1.6

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.9 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 36.1 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.0 รองลงมา มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.4 สังกัดคณะวิทยาการจัดการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.4 รองลงมาจะสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 32.9 คณะครุศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 15.3 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 8.8 และคณะเทคโนโลยีการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 1.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ระดับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของนักศึกษาก่อนเรียนกระบวนวิชาจิตตปัญญาศึกษา

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ			
1.1 นักศึกษาเข้าเรียนตรงเวลา	3.82	0.88	
1.2 นักศึกษาเตรียมอุปกรณ์การเรียนพร้อม	3.78	0.84	
1.3 นักศึกษาแต่งตัวสะอาด ถูกระเบียบของสถานศึกษา	3.88	0.85	
1.4 นักศึกษาทำงานเสร็จเรียบร้อยตามเวลาที่กำหนด	3.78	0.79	
1.5 นักศึกษาจัดแบ่งเงินที่ใช้ประจำเดือนตามความจำเป็นทำให้เงินพอใช้ตลอดเดือน	3.10	0.93	
1.6 นักศึกษาสามารถวางแผนและปฏิบัติตามแผนงานให้บรรลุเป้าหมายได้โดยไม่มีใครควบคุม	3.42	0.73	
17. นักศึกษาปฏิบัติตามกฎระเบียบ เช่น เข้าแถวขึ้นลิฟต์ ปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด	3.89	0.87	
18. นักศึกษาสนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง	3.34	0.84	
ค่าเฉลี่ยรวมด้านมีวินัย มีความรับผิดชอบ	3.63	0.53	มาก
2. มีความซื่อสัตย์ สุจริต			
2.1 นักศึกษาปฏิบัติตามระเบียบการสอบและไม่ลอกคำตอบของคนอื่น	3.98	0.83	
2.2 นักศึกษาพูดแต่ความจริง (ไม่โกหก)	3.57	0.78	
2.3 นักศึกษาไม่นำทรัพย์สินและสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยเจ้าของยังไม่อนุญาต	4.16	1.33	
2.4 นักศึกษาปฏิบัติตนตรงตามความเป็นจริง ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น	3.84	0.75	
2.5 นักศึกษาทำการบ้านด้วยตนเองไม่ลอกเพื่อน	3.53	0.82	
2.6 นักศึกษาทำรายงานจากการศึกษา ค้นคว้าเอง ไม่ลอกจากเว็บไซต์	3.03	0.72	

2.7 นักศึกษาไม่นำเงินค่าลงทะเบียนที่ผู้ปกครองให้มาไปใช้ซื้อ สิ่งของอื่น	4.11	1.34	
2.8 ถ้านักศึกษาทำงานหาเงินใช้เอง งานที่ทำได้ไม่ขัดต่อศีลธรรม หรือวัฒนธรรม อันดีของไทย	4.26	1.00	
ค่าเฉลี่ยรวมด้านความซื่อสัตย์ สุจริต	3.81	0.55	มาก
3. มีความกตัญญู กตเวทิตะ			
3.1 นักศึกษาเคารพ พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้อาวุโส	4.67	0.56	
3.2 นักศึกษาระลึกถึงพระคุณของครูบาอาจารย์และผู้มีบุญคุณ	4.55	0.62	
3.3 นักศึกษาปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โดยการ ช่วยงานบ้าน และประพฤติตามที่ผู้ใหญ่สอน	4.21	0.78	
3.4 นักศึกษาเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือผู้มีพระคุณ อาทิ พ่อ แม่ ญาติผู้ใหญ่	4.32	0.70	
3.5 นักศึกษาเอาใจใส่และปฏิบัติตามที่ครู อาจารย์สอนเสมอ	4.00	0.69	
3.6 นักศึกษาสวดมนต์ ไหว้พระ หรือศรัทธาของศาสนาที่นับถือ ทุกวัน	3.26	1.17	
3.7 นักศึกษาเข้าร่วมหรือจัดพิธีรดน้ำคำหัวผู้มีพระคุณมีพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ ครู อาจารย์ ในวันสงกรานต์ทุกปี	3.93	1.06	
3.8 นักศึกษารู้ในบุญคุณ และเคยร่วมพิธีชობคุณธรรมชาติ เช่น แม่คงคา แม่โพสพ เป็นต้น	3.39	1.26	
ค่าเฉลี่ยรวมด้านความกตัญญู กตเวทิตะ	4.04	0.59	มาก
4. มีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ ไม่เห็นแก่ตัว			
4.1 นักศึกษาชอบปล่อยนก ปล่อยปลา หรือสัตว์อื่น ๆ	3.53	1.00	
4.2 นักศึกษาเคยช่วยชีวิตสัตว์ที่กำลังจะตายให้รอดชีวิต	3.42	1.09	

4.3 นักศึกษาแสดงความยินดีกับเพื่อนที่ประสบความสำเร็จ	4.29	0.66	
4.4 นักศึกษาเคแแบ่งของกิน หรือสิ่งของให้เพื่อน	4.33	0.63	
4.5 นักศึกษาช่วยอธิบายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนให้เพื่อน ๆ เมื่อได้รับการร้องขอ	4.09	0.72	
4.6 นักศึกษาเข้าแถวเพื่อขึ้นลิฟต์ด้วยความสมัครใจ	4.20	0.83	
4.7 นักศึกษาให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หรือบุคคลที่มาขอปรึกษาด้วยความเต็มใจ	4.30	0.61	
4.8 นักศึกษาช่วยผู้อื่นหิ้วของ ข้ามถนน หรือทำงานต่างๆ ตามความเหมาะสม	3.62	0.91	
ค่าเฉลี่ยรวมด้านมีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว	3.97	0.54	มาก
5. มีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า			
5.1 นักศึกษาใช้ทรัพย์สิน และสิ่งของมาหาวิทยาลัยอย่างประหยัด	3.78	0.73	
5.2 นักศึกษาใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างประหยัดและรู้คุณค่า	3.84	0.74	
5.3 นักศึกษาร่วมกิจกรรมการประหยัด (เช่น ปิดไฟ ปิดเครื่องปรับอากาศ ใช้วัสดุรีไซเคิล เป็นต้น)	3.65	0.97	
5.4 นักศึกษาซื้ออาหารหรือปรุงอาหารเพียงพอกับการรับประทานเท่านั้น ไม่ซื้อหรือทำมากเกินจนเหลือทิ้ง	3.79	0.82	
5.5 นักศึกษาใช้เงิน ทรัพย์สินของตนและส่วนรวมให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า	3.89	0.74	
5.6 นักศึกษาใช้เวลาว่างจากงานประจำ อ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร ทบทวนบทเรียน	3.25	0.81	
5.7 นักศึกษาจัดแบ่งเงินที่จะใช้จ่ายประจำเดือนโดยทำเป็นบัญชีรับ - จ่าย ทำให้มีเงินใช้ตลอดเดือน	2.86	1.17	
5.8 นักศึกษามีเงินเหลือใช้แล้วนำฝากธนาคารทุกเดือน	2.59	1.28	
ค่าเฉลี่ยรวมด้านความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	3.45	0.60	ปานกลาง

6. ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม			
6.1 นักศึกษาตั้งใจทำงานกลุ่มที่อาจารย์มอบหมายอย่างเต็ม ความสามารถ	3.96	0.62	
6.2 นักศึกษาเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น	3.77	0.81	
6.3 นักศึกษาเคยช่วยปิดก๊อกน้ำที่มีผู้เปิดทิ้งไว้ตามสถานที่ที่เป็น จุดบริการประชาชน	3.90	0.83	
6.4 นักศึกษาเข้าร่วมโครงการอาสาพัฒนาชนบทกับชมรมที่ ทำงานด้านนี้	3.17	1.07	
6.5 นักศึกษาสมัครช่วยงานมหาวิทยาลัยตามที่มีประกาศรับสมัคร			
6.6 นักศึกษาเคยร่วมช่วยเหลืองานวัด หรืองานพัฒนาหมู่บ้านที่ นักศึกษาตั้งบ้านเรือนอยู่อย่างเต็มใจ			
6.7 นักศึกษาร่วมปฏิบัติแยกขยะแห้ง ขยะเปียก ทั้งตามที่กำหนดไว้			
6.8 นักศึกษาเคยสมัครใจร่วมกิจกรรมช่วยเหลือผู้ประสบภัย เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ หรือพายุกลุ่มที่อยู่อาศัย			
ค่าเฉลี่ยรวมด้านการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	3.46	0.66	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวมระดับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของนักศึกษา	3.73	0.45	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าก่อนเรียนนักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษามีระดับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์เรียงจากมากไปหาน้อยได้ผลดังนี้ มีความกตัญญู กตเวที อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 มีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 มีความซื่อสัตย์ สุจริต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 มีวินัย มีความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 และมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.45 ตามลำดับ

จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกระบวนวิชาจิตตปัญญาศึกษาให้กับ นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ตลอดภาคการศึกษาที่ 1 / 2554 สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมสอนได้ 15 สัปดาห์ หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนวิชาแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเพื่อประเมินระดับคุณธรรม จริยธรรมและ ค่านิยมอันพึงประสงค์ ชุดเดียวกันกับก่อนเรียนมาให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างตอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำข้อมูลมา วิเคราะห์หา ระดับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์หลังเรียนอีกครั้ง ซึ่งได้ผลตามรายละเอียด ในตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของนักศึกษาหลังเรียนกระบวนวิชาจิตตปัญญาศึกษา

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ			
1.1 นักศึกษาเข้าเรียนตรงเวลา	3.81	0.74	
1.2 นักศึกษาเตรียมอุปกรณ์การเรียนพร้อม	4.10	0.69	
1.3 นักศึกษาแต่งตัวสะอาด ถูกระเบียบของสถานศึกษา	3.97	0.82	
1.4 นักศึกษาทำงานเสร็จเรียบร้อยตามเวลาที่กำหนด	4.00	0.74	
1.5 นักศึกษาจัดแบ่งเงินที่ใช้ประจำเดือนตามความจำเป็นทำให้ เงินพอใช้ตลอดเดือน	3.49	0.77	
1.6 นักศึกษาสามารถวางแผนและปฏิบัติตามแผนงานให้บรรลุ เป้าหมายได้โดยไม่มีใครควบคุม	3.51	0.88	
1.7 นักศึกษาปฏิบัติตามกฎระเบียบ เช่น เข้าแถวขึ้นลิฟต์ ปฏิบัติ ตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด	4.00	0.82	
1.8 นักศึกษาสนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง	3.75	0.74	
ค่าเฉลี่ยรวมด้านมีวินัย มีความรับผิดชอบ	3.83	0.50	มาก
2. มีความซื่อสัตย์ สุจริต			
2.1 นักศึกษาปฏิบัติตามระเบียบการสอบและไม่ลอกคำตอบของ คนอื่น	4.49	0.71	

2.2 นักศึกษาพูดแต่ความจริง (ไม่โกหก)	3.93	0.75	
2.3 นักศึกษาไม่นำทรัพย์สินและสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยเจ้าของยังไม่อนุญาต	4.47	0.87	
2.4 นักศึกษาปฏิบัติตนดีตรงตามความเป็นจริง ทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น	4.13	0.67	
2.5 นักศึกษาทำการบ้านด้วยตนเองไม่ลอกเพื่อน	3.87	0.80	
2.6 นักศึกษาทำรายงานจากการศึกษา ค้นคว้าเอง ไม่ลอกจาก เว็บไซต์	3.55	0.86	
2.7 นักศึกษาไม่นำเงินค่าลงทะเบียนที่ผู้ปกครองให้มาไปใช้ซื้อ สิ่งของอื่น	4.31	0.98	
2.8 ถ้านักศึกษาทำงานหาเงินใช้เอง งานที่นำต้องไม่ขัดต่อ ศีลธรรมหรือวัฒนธรรม อันดีของไทย	4.43	0.79	
ค่าเฉลี่ยรวมด้านความซื่อสัตย์ สุจริต	4.15	0.53	มาก
3. มีความกตัญญู กตเวทิต			
3.1 นักศึกษาเคารพ พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้อาวุโส	4.73	0.52	
3.2 นักศึกษาระลึกถึงพระคุณของครูบาอาจารย์และผู้มีบุญคุณ	4.64	0.58	
3.3 นักศึกษาปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โดยการ ช่วยงานบ้าน และประพฤติดีตามที่ผู้ใหญ่สอน	4.46	0.64	
3.4 นักศึกษาเอาใจใส่ดูแลช่วยเหลือผู้มีพระคุณ อาทิ พ่อ แม่ ญาติผู้ใหญ่	4.50	0.60	
3.5 นักศึกษาเอาใจใส่และปฏิบัติตามที่ครู อาจารย์สอนเสมอ	4.30	0.67	
3.6 นักศึกษาสวดมนต์ ไหว้พระ หรือสวดคาของศาสนา ที่นับถือทุกวัน	3.85	0.96	
3.7 นักศึกษาเข้าร่วมหรือจัดพิธีรดน้ำดำหัวผู้มีพระคุณ มีพ่อ แม่ ญาติผู้ใหญ่ ครู อาจารย์ ในวันสงกรานต์ทุกปี	4.20	0.84	

3.8 นักศึกษารู้ในบุญคุณ และเข้าร่วมพิธีขอบคุณธรรมชาติ เช่น แม่คงคา แม่โพสพ เป็นต้น	4.23	0.79	
ค่าเฉลี่ยรวมด้านความกตัญญู กตเวที	4.36	0.52	มาก
4. มีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว			
4.1 นักศึกษาชอบปล่อยนก ปล่อยปลา หรือสัตว์อื่น ๆ	3.92	0.84	
4.2 นักศึกษาเคยช่วยชีวิตสัตว์ที่กำลังจะตายให้รอดชีวิต	4.06	0.86	
4.3 นักศึกษาแสดงความยินดีกับเพื่อนที่ประสบความสำเร็จ	4.42	0.63	
4.4 นักศึกษาเคยแบ่งของกิน หรือสิ่งของใช้ให้เพื่อน	4.55	0.60	
4.5 นักศึกษาช่วยอธิบายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนให้เพื่อน ๆ เมื่อได้รับการร้องขอ	4.34	0.66	
4.6 นักศึกษาเข้าแถวเพื่อขึ้นลิฟต์ด้วยความสมัครใจ	4.51	0.69	
4.7 นักศึกษาให้คำปรึกษาแก่เพื่อน หรือบุคคลที่มาขอปรึกษาด้วยความเต็มใจ	4.45	0.60	
4.8 นักศึกษาช่วยผู้อื่นหิ้วของ ข้ามถนน หรือทำงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม	4.00	0.75	
ค่าเฉลี่ยรวมด้านมีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว	4.28	0.50	มาก
5. มีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า			
5.1 นักศึกษาใช้ทรัพย์สินและสิ่งของของมหาวิทยาลัยอย่างประหยัด	4.09	0.67	
5.2 นักศึกษาใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างประหยัดและรู้คุณค่า	4.08	0.73	
5.3 นักศึกษาร่วมกิจกรรมการประหยัด (เช่น ปิดไฟ ปิดเครื่องปรับอากาศ ใช้วัสดุรีไซเคิล เป็นต้น)	4.13	0.70	
5.4 นักศึกษาซื้ออาหารหรือปรุงอาหารเพียงพอกับการรับประทานเท่านั้น ไม่ซื้อหรือทำมากเกินจนเหลือทิ้ง	4.14	0.70	

5.5 นักศึกษาใช้เงิน ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า	4.14	0.72	
5.6 นักศึกษาใช้เวลาว่างจากงานประจำ อ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร ทบทวนบทเรียน	3.80	0.80	
5.7 นักศึกษาจัดแบ่งเงินที่จะใช้จ่ายประจำเดือนโดยทำเป็นบัญชีรับ - จ่าย ทำให้มีเงินใช้ตลอดเดือน	3.60	1.01	
5.8 นักศึกษามีเงินเหลือใช้แล้วนำฝากธนาคารทุกเดือน	3.52	1.07	
ค่าเฉลี่ยรวมด้านความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	3.93	0.57	มาก
6. ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม			
6.1 นักศึกษาตั้งใจทำงานกลุ่มที่อาจารย์มอบหมายอย่างเต็มความสามารถ	4.22	0.66	
6.2 นักศึกษาเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น	3.94	0.87	
6.3 นักศึกษาเคยช่วยปิดก๊อกน้ำที่มีผู้เปิดทิ้งไว้ตามสถานที่ที่เป็นจุดบริการประชาชน	4.16	0.72	
6.4 นักศึกษาเข้าร่วมโครงการอาสาพัฒนาชนบทกับชมรมที่ทำงานด้านนี้	4.04	0.81	
6.5 นักศึกษาสมัครช่วยงานมหาวิทยาลัยตามที่มีประกาศรับสมัคร	3.31	0.92	
6.6 นักศึกษาเคยร่วมช่วยเหลืองานวัด หรืองานพัฒนาหมู่บ้านที่นักศึกษาตั้งบ้านเรือนอยู่อย่างเต็มใจ	4.00	0.82	
6.7 นักศึกษาร่วมปฏิบัติแยกขยะแห้ง ขยะเปียก ทิ้งตามถังที่กำหนดไว้	3.77	0.91	
6.8 นักศึกษาเคยสมัครใจร่วมกิจกรรมช่วยเหลือผู้ประสบภัย เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ หรือพายุถล่มที่อยู่อาศัย	4.16	0.89	
ค่าเฉลี่ยรวมด้านการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	3.95	0.57	
ค่าเฉลี่ยรวมระดับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของนักศึกษา	4.08	0.43	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม อันพึงประสงค์หลังเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 เมื่อพิจารณารายด้านและเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความกตัญญู กตเวที อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 มีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 มีความซื่อสัตย์ สุจริต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 มีการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 มีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.93 และด้านมีวินัย มีความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ตามลำดับ

จากนั้นผู้วิจัยได้นำระดับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ก่อนเรียนกับหลังเรียนที่วิเคราะห์ได้ข้างต้นมาเปรียบเทียบเพื่อหาความแตกต่างของระดับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ปรากฏผลดังตารางที่ 4 - 5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบระดับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักศึกษาก่อนเรียนกับ หลังเรียน วิชาจิตตปัญญาศึกษา หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ระดับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ของนักศึกษา		\bar{X}	S.D.	t-test
1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ	ก่อนเรียน	3.63	0.53	4.12*
	หลังเรียน	3.83	0.50	
2. มีความซื่อสัตย์ สุจริต	ก่อนเรียน	3.81	0.55	6.91*
	หลังเรียน	4.15	0.53	
3. มีความกตัญญู กตเวที	ก่อนเรียน	4.04	0.59	6.41*
	หลังเรียน	4.36	0.52	
4. มีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว	ก่อนเรียน	3.97	0.54	6.44*
	หลังเรียน	4.28	0.50	
5. มีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	ก่อนเรียน	3.45	0.60	8.96*
	หลังเรียน	3.93	0.57	
6. ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	ก่อนเรียน	3.46	0.66	8.60*
	หลังเรียน	3.95	0.57	
ค่าเฉลี่ยรวม	ก่อนเรียน	3.73	0.45	8.68*
	หลังเรียน	4.08	0.43	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 เมื่อเปรียบเทียบระดับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาจิตตปัญญาศึกษา หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษาที่ผ่านการเรียนวิชาจิตตปัญญาศึกษามีระดับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ในด้านมี วินัย มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความกตัญญู กตเวที มีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว มีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อ ส่วนรวม และในภาพรวมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบระดับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน วิชาจิตตปัญญาศึกษา

การเปรียบเทียบระดับ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมฯ	ค่าเฉลี่ยของความแตกต่าง (\bar{D})	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของค่าแตกต่าง	t-test	P
หลังเรียน – ก่อนเรียน	3.57	0.099	9.582	.000*

* $P < .01$

จากตารางที่ 5 พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน วิชาจิตตปัญญาศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 9.582$, $P = .000$ และ $t_6 = 3.707$ ซึ่งจะเห็นว่า ค่าพหุคูณมากกว่า t ตาราง) แสดงว่าการใช้กระบวนการ จิตตปัญญาศึกษาสอนนักเรียนระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สามารถพัฒนานักศึกษากลุ่ม ตัวอย่างให้มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์สูงขึ้นจากเดิมได้

ตอนที่ 2

ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาจิตตปัญญาศึกษาของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

หลังจากนักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้เรียนกระบวนการวิชาจิตตปัญญาศึกษาตลอดภาคการศึกษาที่ 1 / 2554 จบลง พร้อมกับทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในช่วงของการสอบปลายภาค ผู้วิจัยได้ตรวจให้คะแนนผลการสอบของนักศึกษาแต่ละคน และให้ระดับคะแนนตามเกณฑ์มาตรฐานของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปรากฏผลดังตารางที่ 6 ต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับคะแนนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	คะแนนรวม (100 คะแนน)	ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
1	80 - 100	A	88	35.34
2	75 - 79	B ⁺	64	25.70
3	70 - 74	B	34	13.66
4	65 - 69	C ⁺	30	12.05
5	60 - 64	C	25	10.04
6	55 - 59	D ⁺	7	2.81
7	50 - 59	D	1	.40
8	50 - 54	F	0	0
	รวม		249	

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เรียนวิชาจิตตปัญญาศึกษากับผู้วิจัยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับ A มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 35.34 รองลงมาเป็นระดับ B⁺ คิดเป็นร้อยละ 25.70 และนักศึกษาได้ระดับ D น้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ .40

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอน รายวิชาจิตตปัญญาศึกษาของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

3.1 หลังจากให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้เข้าเรียนวิชา จิตตปัญญาศึกษาตลอดภาคการศึกษา
ที่ 1 / 2554 กับผู้วิจัย และในชั่วโมงสุดท้ายของการเรียนผู้วิจัยจัดกิจกรรมเสียดสีย้อนจากผู้ร่วมกิจกรรม
(AAR : After Action Review) โดยให้นักศึกษาทุกคนเขียนบทสรุป : เสียดสีย้อนจากผู้เรียน โดยให้โจทย์ว่า

1. ให้ทุกคนสรุปความรู้สึกที่มีต่อกระบวนการวิชาจิตตปัญญาศึกษาเป็น
“คำสำคัญ” (key words) ที่แสดงความรู้สึก แนวคิด ข้อคิดติดตัว
ตลอดไป อันเป็นข้อย้ำเตือนให้นำไปปฏิบัติเพื่อการมีชีวิตที่สมดุล
สมบูรณ์แบบและมีความสุข
2. เมื่อเขียนคำสำคัญแล้วให้เขียนข้อความขยาย 1 – 2 บรรทัด ลงใน
แผ่นกระดาษที่แจกให้
3. แล้วอ่านให้เพื่อน ๆ ฟังดัง ๆ ทีละคน

เมื่อทุกคนอ่านจบลง ผู้วิจัยได้เก็บกระดาษดังกล่าวจากนักศึกษามาวิเคราะห์ความรู้สึกที่นักศึกษามี
ต่อการเรียนวิชาจิตตปัญญาศึกษา พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

3.1.1 นักศึกษาส่วนใหญ่บอกว่าวิชานี้ทำให้เข้าใจตนเองและคนอื่นมากขึ้น สามารถปรับใจ
ปรับตัวเข้ากับคนรอบข้างได้อย่างดีและมีความสุขขึ้น ดังที่นักศึกษาคคนที่ 1 บอกว่า “ยอมรับและเข้าใจ
เพราะวิชาจิตตปัญญาศึกษาทำให้เข้าใจตัวเองและเพื่อน ๆ รอบข้างที่แต่ละคนต่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ
ใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน แต่เราสามารถอยู่ร่วมกันได้เพราะเราสามารถยอมรับและเข้าใจกัน” ในขณะที่นักศึกษ
คนที่ 2 บอกว่า “เข้าใจ วางตัว สุภาพ สัมพันธ์ เพราะวิชาจิตตปัญญาศึกษาทำให้เราเข้าใจตนเอง เข้าใจ
ผู้อื่น ทำให้เราวางตัวกับคนอื่นได้ดี ไม่ก้าวก่ายเรื่องส่วนตัวของคนอื่นมากเกินไป อันนำไปสู่การสาน
สัมพันธ์ที่ดี” ในทำนองเดียวกันกับที่นักศึกษาคอีกคนที่ระบายความรู้สึกว่า “วิชาจิตตปัญญาศึกษาคือวิชาที่
ลึกซึ้งแต่ไม่ลับสน ด้วยเหตุที่วิชาจิตตปัญญาศึกษาทำให้เราเข้าใจลึกซึ้งในทุก ๆ ด้านของชีวิตตั้งแต่เราเกิดจน

เติบโตใหญ่ การคบเพื่อน การเรียน การทำงาน ทำให้เรารู้จักตัวเราเองมากขึ้น มีความเข้าใจผู้อื่น มีสติในการใช้ชีวิต ซึ่งเรื่องราวที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ดูเหมือนจะเป็นเรื่องที่จะละเอียดลึกซึ้งและซับซ้อน แต่ในความเป็นจริงแล้ววิชานี้ถ่ายทอดทุกเรื่องราวออกมาเป็นกิจกรรมที่เข้าใจง่ายและสนุกสนานน่าสนใจทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในทุก ๆ เรื่องอย่างแจ่มแจ้ง” และนักศึกษาอีกคนกล่าวสนับสนุนเพื่อน ๆ ว่า “การทำกิจกรรม ต่าง ๆ ของวิชาจิตตปัญญาศึกษาทำให้เข้าใจและเรียนรู้ คือ

- เข้าใจตนเอง ความรู้ลึกนึกคิด นิสัย เอกลักษณะ ลักษณะต่าง ๆ ที่ควรแก้ไขและปรับปรุง
- เข้าใจผู้อื่น จากการเรียนรู้ เปิดใจรับฟัง ศึกษาเกี่ยวกับคนประเภทต่าง ๆ เรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้าหากัน เรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับเขาได้อย่างสันติ ไม่มีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งกัน
- เข้าใจในการใช้ชีวิตประจำวัน การพูดจากับคนอื่น การพูดอย่างไร ใช้น้ำเสียงแบบไหน การรู้จักให้ในสิ่งที่เราให้ได้ เราสามารถเลือกคนที่จะมาร่วมงานกับเราได้ จากการศึกษานิสัยคนด้วยกิจกรรม คน 4 ทิศ และลักษณะทั้ง 9”

3.1.2 เลียงสะท้อนที่มีจำนวนมากรองลงมาบอกว่าวิชาจิตตปัญญาศึกษาสอนให้เป็นคนคิดลึกซึ้ง คิดรอบคอบ เป็นคนมีเหตุผล รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดใคร่ครวญอย่างผู้มีปัญญา มีสมาธิและมีสติอยู่ตลอดเวลา ดังที่นักศึกษาคนที่ 1 บอกว่า “เมื่ออาจารย์ให้นั่งสมาธิก่อนเรียนเมื่อเรียนไปแล้วรู้สึกเข้าใจมากยิ่งขึ้นและสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ อย่างเช่น การทำงานกับคนหมู่มาก ทุกคนต่างคนต่างมีความคิดเป็นของตัวเอง คิดว่างานของตัวเองดีแล้ว แต่เมื่อเรามีสติจะทำให้เราไม่ต้องไปถกเถียงกับคนอื่นและไม่ทำให้เราวุ่นวายด้วย” นักศึกษาอีกคนกล่าวเสริมว่า “อาจารย์ให้นั่งสมาธิทำให้จิตใจสงบ ทำให้มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น เข้าใจในการเรียน มองโลกกว้างขึ้น เปิดใจยอมรับความคิดเห็นของแต่ละคนในกลุ่ม ทำให้จิตใจสงบสบายไม่เครียด รู้จักแก้ปัญหาได้อย่างมีสติ” ในขณะที่นักศึกษาคนที่ 3 เล่าว่า “วิชานี้ฝึกนักศึกษาให้เรียนด้วยใจที่ไม่ยึดติด การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มโดยการเคารพกฎกติกาเงื่อนไขต่าง ๆ ช่วยให้เข้าใจการคิดอย่างเป็นระบบ เข้าใจระบบที่ซับซ้อน เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว ระบบสังคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเรา และทำให้เรามีสติและมีจิตใจที่ละเอียดอ่อนต่อการเรียนรู้และเข้าใจความซับซ้อนด้วยใจที่สงบและแก้ไขปัญหาได้ด้วยดี” และนักศึกษาคนที่ 4 อธิบายว่า “วิชาจิตตปัญญาศึกษาเรียนแล้วมีความสุข ฝึกการคิดอย่างมีระบบ ได้คิดทบทวนสิ่งเก่า ๆ ที่เราไม่เคยคิด การคิดง่าย ๆ อย่างที่ผม

ไม่เคยคิดมาก่อนและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันอย่างได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ เหมือนกับสโลแกนที่ว่า **คิดง่าย ๆ ก็ได้ผล**”

3.1.3 ความพึงพอใจที่นักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันเป็นลำดับสาม คือ เรียนวิชาจิตตปัญญาศึกษาแล้วทำให้**ชีวิตเปลี่ยนไป** โดยคนแรกเล่าว่า “จากการที่ได้เรียนจิตตปัญญาทำให้ชีวิตของฉันได้เปลี่ยนไปในทางที่ดีมากขึ้น โดยเฉพาะการกระทำของตัวเอง จากเคยเป็นคนที่ไม่สนใจตัวเอง เอาแต่ใจ ใจไว้วางใจกลายเป็นคนที่มีสมาธิที่ดีขึ้น ใจเย็นขึ้น ทำให้มีชีวิตที่ดีขึ้น ครอบครัวยุบรวมกันกับผู้อื่นที่ดีขึ้นมาก ๆ ” ในขณะที่นักศึกษาอีกคนยืนยันว่า “เรียนวิชาจิตตปัญญาทำให้ชีวิตของเราได้**เปลี่ยนไปตามการทำกิจกรรม** ร่วมกับเพื่อน ๆ ทำให้ได้รู้จักคนอื่นมากขึ้นและชีวิตเปลี่ยนจากเป็นคนที่ไม่เคยพูดคุยกับคนอื่นกลับกล้าที่จะพูดและกล้าที่จะทำ” และนักศึกษาคนที่ 3 กล่าวเสริมว่า “เรียนวิชา**นี้รู้สึกผ่อนคลาย ใจสงบ พบทางแก้ปัญหา** ทำให้เปลี่ยนแปลงสู่การเป็นคนที่มีสติปัญญา รู้จักทำให้สงบ ไม่วุ่นวาย เข้าใจถึงสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้นไม่ว่าจะเกี่ยวกับตนเองหรือคนรอบ ๆ ข้าง ปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้และรู้จักการอยู่ร่วมกัน มองโลกในแง่ดีมีจิตใจงาม ทำให้เรารู้จักปล่อยวางไม่ยึดติดกับสิ่งต่าง ๆ จนมากเกินไปรู้จักแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น”

3.1.4 นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจที่วิชาจิตตปัญญาศึกษาสามารถ**สร้างคน สมบูรณ์แบบได้** โดยเล่าว่า “วิชาจิตตปัญญาสอนให้เรา**รู้จักตนเอง คนอื่น สังคม และความเป็นไปบนโลก** น้อยสิ่งซึ่งเข้าใจ จึงเป็นวิชาที่สอนให้เราเป็นคนดี มองโลกและมองความเป็นไปของทุกอย่างบน โลกอย่างเข้าใจ เราจึงเปลี่ยนเป็นคนใหม่ที่มองโลกในแง่ดีอย่างเข้าใจมากขึ้น ดูแลตนเองให้สามารถผ่านอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ไปได้อย่างมีแบบแผนระบบ วิชา**นี้จึงเป็นวิชาที่สร้างคน คือ สร้างคนดี**” ในขณะที่นักศึกษาอีกคนกล่าวเสริมว่า “วิชาจิตตปัญญาสอนให้**เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ คือ การได้พัฒนาตนเองไปในทางที่ดี** ปรับเปลี่ยนนิสัยหรือพฤติกรรมของคนเราจากทางที่ไม่ดี เช่น ก้าวร้าว ใจร้อน ใจอาย ฯลฯ ปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีและสร้างสรรค์ ค้นพบตัวตนที่แท้จริงทำให้ชีวิตเกิดความสุข ซึ่งความสุข คือ ความสุขของมนุษย์ที่ทุกคนต้องการ ถ้ามนุษย์ทุกคนมีความสุขในชีวิต คิดในทางที่ดีและสร้างสรรค์ สังคมของเราจะมีมนุษย์ที่ดี ทุกคนในสังคมมีความสุขและทุกคนก็จะ**เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ**”

3.1.5 ความรู้สึกของนักศึกษาหลายคนที่ตรงกันอีกประการหนึ่ง คือ เรียนวิชานี้แล้วสนุก ดังที่นักศึกษาคนแรกบอกว่า “เรียนแล้วสนุกไม่เครียด ผ่อนคลายจากการเรียนวิชาต่าง ๆ และการทำงานที่ทำให้ได้รู้จักเพื่อน ๆ ต่างสาขาวิชาที่มาเจอกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรับตัวเข้าหากัน” นักศึกษาคนที่ 2 กล่าวเสริมว่า “ในการเรียนวิชาจิตตปัญญาทำให้เราได้รู้จักคิด รู้จักไตร่ตรอง มีเป้าหมาย ทำให้เรามีสมาธิ ร่าเริง สนุกสนานสร้างความตื่นเต้น แบบนี้แหละที่เรียกว่า “ใช่เลย” นักศึกษาคนที่ 3 กล่าวยืนยันว่า” คำสำคัญ (Key words) คือ มีความสุข สงบ แจ่มใส เพราะวิชาจิตตปัญญาศึกษาเป็นวิชาที่มีกิจกรรมทุก สัปดาห์ แต่ละกิจกรรมทำให้จิตแจ่มใส มองโลกในแง่ดีมากขึ้น ได้ทำสมาธิก่อนเริ่มเรียน จิตใจสงบ มีความคิดทางบวกต่อทุกคน ทำให้เรามีความสุข สุขทั้งกาย สุขทั้งใจ ไม่ต้องกังวลกับเรื่องที่ไม่เป็นเรื่อง ได้ เรียนรู้จากตัวเรา คนอื่น ว่าจะมีความสุขได้อย่างไร จนเรียนรู้ความสุข สุขที่หาได้จากตัวเองไม่ใช่แต่พึ่งพา ผู้อื่น” นักศึกษาอีกคนพูดเชิงสรุปว่า “เรียนอย่างมีความสุข สนุก ๆ กับทุก ๆ กิจกรรม เข้าร่วมกิจกรรมอย่าง สนุกสนานกับเพื่อน ๆ ต่างคณะต่างสาขา ทำให้รู้จักกัน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันได้ในครั้งต่อไป มาเรียนได้ทั้งความรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ รู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้ รู้แล้วก็รู้เพิ่มขึ้นอีก ได้ยิ้มได้เสียงหัวเราะกลับบ้าน ทุกครั้ง ใจเบิกบาน แจ่มใสมีความสุข”

3.2 ข้อมูลที่นักศึกษาแสดงความรู้สึกต่อกระบวนการวิชาจิตตปัญญาอีกส่วนหนึ่ง คือ การประเมิน อาจารย์ผู้สอนทางเว็บไซต์ของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ หลังจาก สอบปลายภาคการศึกษาที่ 1/2554 แล้วเสร็จ เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ผลปรากฏว่านักศึกษากลุ่ม ตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกระบวนการวิชานี้ในระดับดีมาก โดยมีผลการประเมินเป็นค่าเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 4.66 – 4.72 ทั้ง 4 หมู่เรียน พร้อมกับแสดงความรู้สึกในคำถามปลายเปิดพอสรุปได้ ดังนี้

- 1) เรียนวิชานี้แล้วทำให้ได้สติในการดำเนินชีวิต
- 2) ดี...เรียนแล้วทำให้รู้อะไรที่แปลกใหม่ว่าบนโลกใบนี้มีอะไรที่ไม่แน่นอน แต่ต้องทำให้ดีที่สุด
- 3) เนื้อหาวิชาการกระชับเข้าใจง่าย ได้ลงมือปฏิบัติทุกครั้งที่มีการเรียนการสอน ทำให้สามารถนำความรู้ ที่ได้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี เหมาะสมกับคนวัยทำงาน แนะนำให้ นักศึกษาทุกคนเรียนวิชาจิตตปัญญาศึกษา (มีรายละเอียดในภาคผนวก